

Naslov članka/Article:

Kako izvajati pouk na prostem?

Avtor/Author:

Dr. Leonida Novak

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk št. 2/2020, letnik 22

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2020

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

Kako izvajati pouk na prostem?

Najširša opredelitev pouka na prostem je, da je to ORGANIZIRANO UČENJE, ki poteka zunaj šolskih stavb. Pouk na prostem se sklicuje na teorijo in prakso izkustvenega učenja in okoljske vzgoje. (Skribe Dimec, 2014). **Pouk na prostem obsega dejavnosti vseh predmetov, ne nujno le naravoslovnih in okoljskih dejavnosti.**

K pouku na prostem lahko pristopimo na dva načina:

- POUK NA PROSTEM kot SAMOSTOJNO UČENJE – Učitelj pusti učencem, da samostojno odkrivajo, izkušajo, doživljajo;
- POUK NA PROSTEM kot VODENO UČENJE – Učitelj za učence pripravi določene vodene dejavnosti.

Kako organizirano pristopiti k pouku na prostem?

Načrtovanje in izvajanje učnih dejavnosti

že v letnem načrtovanju opredelimo doseganje temeljnih ciljev predmeta določenega razreda in pri tem presodimo, katere cilje lahko dosežemo na prostem.

Izvedbo sklopa, ki ga bomo izvedli s poukom na prostem, začnemo z dogovorom v razredu, kjer izdelamo načrt, preverimo, ali so učenci razumeli namen in nato se preselimo na prosto. Priporoča se, da na prostem izberemo t. i. bazični prostor, kamor se učenci vračajo med in po izvedenih dejavnostih.

Učitelj naj med izvajanjem samostojnih dejavnosti:

- spremlja in preverja, kako razmišljajo učenci;

O POIMENOVANJU POUKA NA PROSTEM

Pouk na prostem se je skozi zgodovino in razvoj pedagogike tudi spreminjal, tako lahko zasledimo pojme:

- izkušenska pedagogika** – proces pridobivanja znanja, spretnosti in vrednot skozi neposredne izkušnje;
- pouk zunaj učilnice** – učenje in poučevanje v skladu z vsebinami učnih načrtov različnih predmetov, ki poteka zunaj štirih sten učilnice, npr. v muzeju, na taborih, na dvorišču ... (Straker, 2014) in vključuje izkušensko učenje skozi čustva in čute, interese učencev in se ukvarja z aktualnimi problemi lokalnega okolja;
- pustolovski pouk** – aktivnosti na prostem, ki pogosto vključujejo elemente nevarnosti in tveganja ter negotov razplet;
- okoljska vzgoja na prostem** – se nanaša na teorijo trajnostnega razvoja in izobraževanja z namenom spremeniti človekovo ravnanje za trajnostno in sonaravno življenje na Zemlji;
- lokacijska pedagogika** – poučevanje, ki lokalno okolje postavi kot začetno točko pri poučevanju konceptov umetnosti, matematike, družbenih ved, znanosti ...

- daje učencem čas, da predstavljajo svoje delo in razmišljanje;
- spodbuja predstavljanje in delitev dosežkov in ugotovitve.
- upoštevanje prostora sošolca,
- pravila glede učenčevih pripomočkov (katere naj vzame s seboj, kam jih odlaga),
- pravila varne hoje.

Na prostem se lahko izvede posamezna učna ura, celoten sklop ali več povezanih predmetov.

Priporočila glede organizacije in pravil pouka na prostem

Velja priporočilo, da sprejmemo kriterije za spremljanje uspešnosti pri izvajanju pouka na prostem. Ta naj se nanašajo na cilje učnih načrtov in na organizacijo. Vključujejo naj:

- umivanje rok pred odhodom na prosto in po prihodu v razred,
- pravila hoje v koloni,
- upoštevanje dogovorjenega prostora, kjer se razred dobiva,

Učitelj naj pri načrtovanju dejavnosti na prostem načrtuje uporabo pripomočkov za spremljanje odzivov učencev. Vsak učenec naj ima v vrečki svojo plastično tablico, kredo, odejo, podlago za pisanje, pripomoček za spremljanje odzivov (npr. semaforji). Če imamo možnost, na prosto namestimo prenosno tablo.

Prednosti, ki jih prinaša pouk na prostem so opredelili Rickinson idr. (2004) in kot najpomembnejše izpostavili:

- kognitivno področje:** znanje, razumevanje in drugi učni rezultati;
- afektivno področje:** odnos, vrednote, mnenje, prepričanje, samozaznavanje;

- **socialno področje:** spretnosti komuniciranja, spretnosti vodenja in dela v skupini, skrb za drugega, zmožnost socialnih stikov;
- **fizično/vedenjsko področje:** povezuje se z vajami vzdržljivosti, gibalnimi spretnostmi, skrbjo za zdravo okolje in telo.

Raziskave (Hopwood-Stephens, 2013) so pokazale tudi močan vpliv učenja na prostem na dolgotrajni spomin. Učenci, ki so deležni dobro vodenih in kakovostnih dejavnosti na prostem, so bolj sproščeni in zavzeti za vsebine, ki jih sprejemajo.

Preden izvedemo pouk na prostem, je treba premostiti tudi določene morebitne ovire oz. poiskati rešitve za izvedbo.

- **URNIK**

Urnik je treba prilagoditi. Učne ure oz. predmeti naj se medpredmetno povežejo in tvorijo smiselne celote.

Iskanje tekstur in vzorcev v naravnem okolju. (Dostopno na: <https://www.bornoftheforest.co.uk/>)

- **SPREMSTVO**

Pouk na prostem ni nujno vezan na spremstvo drugega strokovnega delavca. Pouk na prostem naj se nanaša na tiste oblike, ki ne zahtevajo dodatnega spremljevalca (dejavnosti na šolskem igrišču, dvorišče šole).

- **VREME**

Preseči je treba vprašanje ustreznosti oblačil učencev in strah pred negotovanjem staršev. Sistematično obveščanje in načrtovanje potrebnih ustreznih oblačil za učence lahko omogoči učenje v vsaki vremenski situaciji.

- **MATERIALNI POGOJI**

Uporabijo naj se razpoložljivi pripomočki, naravni materiali. Učenec naj en pripomoček uporablja na več načinov za različne priložnosti.

.....

Viri in literatura:

Barfod, K. (2008). *OUTLINES – Outdoor Learning in Elementary Schools – from Grassroot to Curriculum in Teacher Education*. Pridobljeno 6. 4. 2020 s <http://www.outdooreducation.dk/files/foundation%20course%20manual.pdf>.

Gunther, T. (2014). *500 imenitnih iger*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Hopwood-Stephens, I. (2013). *Learning on your doorstep: Stimulating writing through creative play outdoors for ages 5–9*. New York, London: Routledge.

Jordet, A. N. (1998). *The immediate environment as a classroom. Outdoor school in theory and practice*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Kabat-Zin, J. (1982). An outpatient program in behavioral medicine for chronic pain patients based on the practice of mindfulness meditation: Theoretical considerations and preliminary results. *General Hospital Psychiatry*, 4 (33–47).

Learning through Landscapes (b. d.). *Outdoor lesson ideas*. Pridobljeno 3. 3. 2020 s www.itl.org.uk/free-resources.

Novak, L. idr. (2020). *Zbirka dejavnosti za pouk na prostem na razredni stopnji*. Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 6. 4. 2020 s <https://skupnost.sio.si/mod/folder/view.php?id=330398>.

Seifert, M., Tscapka, J., Steiner, A. (1999). *From Managent to Mandala, Environmental Education in Europe*, Dunaj.

Skribe -Dimec, D. (2007). *Raziskovalne škatle*. Ljubljana: Modrijan.

Skribe-Dimec, D. (2014). Pouk na prostem. Raznovrstnost pristopov in razvijanje naravoslovnega mišljenja. V S. Mršnik, L. Novak (ur.), *Posodobitev pouka v osnovnošolski praksi: spoznavanje okolja, naravoslovje in tehnika* (str. 79–83). [Elektronski vir.]. Pridobljeno 6. 4. 2020 s http://pefprints.pef.uni-lj.si/2577/1/Skribe_Pouk_na_prostem.pdf

Sodelov@Inica Razredni pouk (12. 3. 2020). *Pouk na prostem*. Pridobljeno s <https://skupnost.sio.si/mod/folder/view.php?id=330398>.

Straker, J. (2014). *Meaning of the Outdoors: Shaping outdoor education in Aotearoa New Zealand*. University of Waikato, Hamilton.

Učni načrti posameznih predmetov (2011).